

Metàfores i discriminació sexual

Per Cèlia Puchol

El que faré en aquestes línies serà mostrar i/o desemascarar algunes de les metàfores que han marcat el discurs científic sobre la dona, el sexe i el gènere.

Qui investiga, per tant, és qui construeix la seua realitat i, aleshores, podem entendre el sexe com un constructe, un producte del pensament social que aboca sobre el *sexe* uns pressupòsits socioculturals al voltant dels processos biològics. Les creences modelen tota investigació, però el problema és que no se senten com a tals, sinó que esdevenen normes i ideals que, en definitiva, determinen el nostre comportament. L'efecte d'aquesta construcció del *sexe* esdevé més aviat un etiquetatge que marca el desenvolupament sexual i la identitat de sexe, fet que provoca un comportament també diferenciat entre ambdós sexes.

Aquesta construcció és evident en la metàfora: dona=natura, home=cultura.

Tant la metàfora que associa dona i natura com la resta de metàfores que han construït el sexe evidencien l'estructura dicotòmica que està a la base del pensament occidental.

Les parelles d'oposats són les següents:

universal	particular
cultura	natura
masculí	femení
objectivitat	subjectivitat
racional	irracional

Veurem ara un cas cridaner de construcció de metàfores al voltant del sexe. La construcció del model d'un únic sexe i la construcció

dels dos sexes incommensurables. (Una construcció amb pretensions tant científiques com filosòfiques).

Dintre el model de sexe únic les dones tenen els mateixos genitals que els homes, però per manca de perfecció aquests han restat dintre i no fora. Aquesta metàfora es fa més evident en esmentar les equiparacions que suposa: vagina = penis interior, llavis = prepuci, úter = escrot, ovaris = testicles. Una raó que justificaria açò és el fet que fins, més o menys, l'any 1700 no hi havia cap nom específic per a la vagina (tal com l'entendem ara), però el més important és que aquesta metàfora responia a una metafísica de la jerarquia.

Amb aquests dos models veurem com el sexe és contextual: són paleses les influències culturals en les investigacions; aquelles determinen i dirigeixen la mirada, i proven que els resultats *encaixen* amb el paradigma científic i/o metafísic dominant. Les nocions prèvies de diferència i identitat determinen el que hom *veu* i troba en un cos.

Aleshores, el que posem en qüestió no són les investigacions biològiques, sinó problemes culturals i polítics relatius a la natura de la dona. La norma sempre ha sigut l'home, així que només la dona sembla tindre *gènere*, perquè l'home *és*.

Anem ara a la construcció metafòrica en què hom concep un únic sexe al que corresponen dos gèneres diferents només en grau: home i dona. Així doncs,

els sexes (els gèneres) tenen una anatomia comuna: les dones tenen els mateixos òrgans que els homes però invertits, equipocats, **imperfectes**.

Aquesta construcció arriba fins el punt d'identificar els genitals femenins amb els ulls d'un talp. De la mateixa manera que aquests ulls, els genitals femenins *no s'obrin*: són "una versió imperfecta". Els homes són més perfectes que les dones: ells són actius, elles passives. (Tot açò són considerats fets **naturals**). És un fet, diu Aristòtil, que les dones són més fredes que els homes, per això no podem coure prou la sang, fracassem; mentre que els homes poden transformar els aliments fins arribar al **veritable esperma**, que en la dona és més imperfecte i correspon a la sang menstrual, la sang no correctament refinada, imperfecta.

En aquest model del sexe únic, la dona no té capacitat per convertir els aliments en esperma, no té prou calor vital, aleshores necessita que el mascle li introduesca una idea en el *cervell-úter* de la femella. Ací veiem, clarament, l'equiparació de la digestió i la cocció amb els òrgans de la reproducció. Val a dir que els òrgans sexuals eren (i són ?) concebuts bàsicament per a la reproducció.

Una altra metàfora molt usual era identificar el semen amb una mena d'escuma marina, que introduïa en la femella el principi generador, que esdevindrà fecund sempre que ambdós membres de la parella *hete-*

rosexual -exemplar en vistes a la generació o procreació- arriben a un orgasme simultani. Un orgasme que serà menys intens en la dona perquè ella és menys perfecta, més freda. Aquesta parella heterosexual és l'exemplar per motius, ja no biològics, sinó polítics: un membre de la parella, el femení és inferior a l'altre. Veiem ací que el gènere té, bàsicament, importància política. Un exemple d'açò l'esmenta Aristòtil en afirmar que "els esclaus no tenen sexe perquè el seu gènere no té importància política".

Aquest model, en definitiva, vincula sexe i poder. Qui domina políticament i sexual és l'home, i ell legitima aquest domini, valoritza el primer membre de dicotomies com paternitat / maternitat, mascle / femella, home/dona, cultura/natura, masculí/femení, calor/fred, dreta / esquerra. L'argumentació biològica legitima l'estatus superior masculí.

Al Renaixement, totes aquestes construccions conceptuals reben el suport de l'anatomia. La nova anatomia demostrava amb "fets" que la vagina és en realitat un penis, i l'úter un escrot. Són nombroses les il·lustracions d'aleshores d'òrgans de les dones que es representen com versions inferiors dels de l'home. Aquestes representacions, però, són totalment alienes a l'estructura real i/o al que hom concebia empíricament. Així doncs, la **ideologia** és la que determina aquestes representa-